

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЧИННИК ПОДАТКОВОЇ БЕЗПЕКИ

Власова О. Є., канд. екон. наук, доцент, Булига К. В., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки України, зростаючих зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих чинниках і загрозах національної безпеки країни, велика увага приділяється вивченню проблеми економічної безпеки країни. У свою чергу, по суті, податкова безпека є важливою складовою економічної безпеки держави, підтримка належного рівня якої безпосередньо впливає на рівень національної безпеки держави. Це в першу чергу це пов'язано з тим, що економічну базу для існування держави взагалі створюють саме податкові платежі. Держава може виконувати свої функції тільки за наявності належного фінансування доходної частини бюджету.

Існують різні трактування суті поняття «податкова безпека» у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі [1]. Одними із загальноприйнятих понять є визначення, що запропоноване А.А. Цвилий-Букланової, яка розглядає податкову безпеку як підсистему національної безпеки держави, що являє собою стан податкової системи, за якого забезпечується гарантований захист і гармонійний розвиток всієї податкової системи держави, можливість податкових інструментів захищати національні інтереси держави, підтримувати соціально-економічну стабільність суспільства, а також формувати достатньо фінансових ресурсів для держави і місцевого управління, успішне протистояння існуючим загрозам податкової системи [2, с.15].

На думку Ю. Іванова та Ю. Бережної податкова безпека розглядається як інтегрована підсистема економічної безпеки, яка впливає на фінансове забезпечення всіх її складових: інноваційно-технологічної, інвестиційної, енергетичної, сировинно-ресурсної, продовольчої, соціальної, експортної, імпортової та міжнародно-інтеграційної безпеки [3].

У свою чергу С. М. Фролов, О. В. Козьменко, А. О. Бойко та ін. визначають «податкову безпеку» як такий стан податкової системи, який характеризується стійкістю та стабільністю всіх її елементів, що передбачає зростання ресурсного потенціалу країни з метою забезпечення соціально-економічного розвитку держави, стійкість її фінансової системи, здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам України. [4]

Лісовий Г.О. визначає податкову безпеку як стан податкової системи держави, який характеризується стійкістю і стабільністю всіх її елементів, що передбачає гарантоване надходження податкових платежів до бюджету, стійкість і незалежність податкової системи, її здатність до розвитку і вдосконалення, спроможність до своєчасного виявлення та запобігання потенційних загроз та здатність системи реалізовувати фіскальну функцію з метою максимального узгодження інтересів держави та платників податків. [5]

Таким чином більшість науковців дотримується думки, що податкова безпека держави повинна розглядатися через призму стану податкової системи такої держави, практично ототожнюючи їх. При цьому не враховується роль та місце податкової безпеки в загальній системі забезпечення економічної безпеки держави загалом, завданням якої є здійснення певних заходів щодо забезпечення відповідного економічного стану, зниження впливу різноманітних внутрішніх та зовнішніх загроз та ризиків на економіку та бюджет держави.

Ми розуміємо, що поняття «податкової безпеки» є важко досліджуваним оскільки з одного боку вона характеризує певний стан, що забезпечує захист інтересів платників податків та суб'єктів, що задіяні у розподілі ВВП через механізм оподаткування, з іншого – це певна властивість системи, що здатна забезпечити своєчасність виконання податковою системою своїх функцій та адекватність реагувати її на зміни податкової політики держави під впливом групи чинників; з третьої сторони – здатність протистояти ризикам та небезпекам, оптимізувати, а за окремих умов, мінімізувати їх вплив на усіх учасників податкової безпеки. [6].

На нашу думку, більш доцільною є думка Ю. Іванова та Ю. Бережної, що податкова безпека – це «інтегрована підсистема економічної безпеки» [3], яка покликана забезпечити застосування спеціальних методів і механізмів для захисту інтересів всіх суб'єктів податкових відносин (держави та платників податків), своєчасного та адекватного виконання податковою системою своїх функцій, здатності протистояти ризикам та небезпекам, пов'язаним із впливом різноманітних зовнішніх та внутрішніх економічних чинників (від тінізації економіки та інших форм податкової злочинності до мінімізації оподаткування шляхом оффшорізації та виведення капіталу тощо).

Одним з основних механізмів забезпечення податкової безпеки держави є податковий контроль.

Згідно зі статтею 61 Податкового кодексу України [7] податковий контроль є системою заходів, що вживаються контролюючими органами та координуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Згідно статті 62 Податкового кодексу України податковий контроль здійснюється шляхом ведення обліку платників податків; інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів; перевірок та звірок відповідно до вимог цього Кодексу, а також перевірок щодо дотримання законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, у порядку, встановленому законами України, що регулюють відповідну сферу правовідносин; моніторингу контрольованих операцій та опитування

посадових, уповноважених осіб та/або працівників платника податків відповідно до статті 39 цього Кодексу.

Основною формою реалізації податкового контролю залишаються перевірки. Податкові перевірки здійснюється поетапно. Більшість фахівців висказує думку, що процес здійснення податкових перевірок здійснюється в три етапи: 1) планування та підготовка перевірки; 2) проведення перевірки; 3) оформлення та реалізація результатів перевірки.

Кожен з цих етапів об'єднує певні роботи, які забезпечують проходження такого етапу ефективно.

Так, на етапі планування та підготовка перевірки здійснюється: відбір платників податків для проведення перевірок; формування і затвердження планів-графіків проведення перевірок (у випадках, передбачених законодавством); підготовка і підписання наказу керівника податкового органу про проведення перевірки; формування перевіркової бригади; збирання інформації про платника податків та його діяльність; доперевірочний аналіз платника податків; підготовка програми перевірки; оформлення направлення на перевірку; повідомлення платника податків про проведення у нього перевірки (у випадках, передбачених законодавством).

На етапі фактичного проведення перевірки здійснюється безпосереднє проведення перевірочних процедур (вивчення та аналіз звітності та записів в облікових регістрах, огляд об'єктів оподаткування, інвентаризація, експертиза, контрольні обміри, хронометраж тощо); надання вказівок платнику податків про усунення виявлених порушень та відновлення обліку; відбір пояснень платника податків та/або його посадових осіб; направлення зустрічних запитів.

На етапі оформлення та реалізації результатів перевірки проводиться аналіз та узагальнення отриманої інформації; визначення й аналіз виявлених правопорушень (за їх наявності); оформлення результатів перевірки (складання акта або довідки); ознайомлення платника з результатами перевірки; проведення робіт щодо оскарження платником податку положень акту перевірки; підписання акта або довідки та вручення його/її платнику податків; оформлення податкового повідомлення-рішення за результатами перевірки та вручення його платнику; реалізація дій щодо забезпечення виконання податкового повідомлення-рішення або доказу обґрунтованості позиції викладеної в акті перевірки в адміністративному або судовому порядку.

Список використаної літератури:

1. Єдинак В. Ю. Світовий досвід розв'язання проблеми забезпечення економічної безпеки / В. Ю. Єдинак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firearticles.com/derzhavnereguluvannyaekonomiky/55-svitovij-dosvidrozvyazannyaproblemizabezpechnnyaekonomichnoyi-bezpeki-yedinak-vyu.html>.

2. Цвилий-Букланова А. А. Налоговый контроль в системе обеспечения налоговой безопасности государства: автореф. дис. На соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.14 «Административное право, финансовое право, информационное право» / А. А. Цвилий-Букланова. – Челябинск, 2011. – 32 с.

3. Іванов Ю. Б. Податкова безпека: сутність та умови забезпечення / Ю. Б. Іванов, Ю. В. Бережнат // Економіка розвитку. – 2010. – № 2 (54). – С. 9–11.

4. Фролов С.М. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів [Текст]: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів економічних і юридичних спеціальностей усіх форм навчання / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України"; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. М. Фролова; [С. М. Фролов, О. В. Козьменко, А. О. Бойко та ін.]. – Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2015. – 332 с.

5. Лісовий Г. О. Податкова безпека України: загрози та ризики / Г. О. Лісовий // Форум права. – 2016. – № 1. – С. 162–168 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_28.pdf

6. Виклюк М. І. Податкова безпека: дуалістичність економічної природи трактування змісту основних характеристик / Виклюк М. І., Гресик В. В. // Інноваційна економіка. – 2013. – № 5. – С. 245–246.

7. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ОБЛІКУ

***Власова О. Є.,** канд. екон. наук, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, **Таранушенко Є. В.,** Харківська гімназія № 152*

Управління сучасним підприємством неможливе без чіткого усвідомлення «картини» щоденного, а іноді навіть щохвилинного стану підприємства. У свою чергу, «картину» практично неможливо отримати без використання спеціалізованих методів та моделей, що реалізують не лише облікові методології, але і забезпечують ефективне використання фінансових, матеріальних і людських ресурсів, планування виробничо-логістичної діяльності, моделювання реальних комерційних і облікових ситуацій і, звичайно, обрахунок і управління відповідними фінансовими показниками такими як витрати, собівартість, доход, прибуток, ціна тощо відповідно до сучасних вимог управління.

Потреба у професіоналізації процесу прийняття управлінських рішень ще ніколи не була настільки нагальною і складною. Надлишок інформації не спрощує роботу підприємств, а, скоріш, ускладнює її. Він може спричинити параліч процесу прийняття рішень чи призвести до поспішних дій. Доступна інформація ще ніколи не була такою надлишковою, комплексною, неструктурованою і складною для тлумачення. У такій ситуації доречною є думка колишнього декану Колумбійського коледжу Герберта Хокса: «Половину всіх світових проблем створюють люди, які намагаються прийняти рішення до того, як отримають всю необхідну для цього інформацію» [1].

Підтвердженням цієї тези є те що: 47% фінансових директорів азійських компаній визнають, що надмір інформації заважає їм приймати рішення; компанія International Data Corporation підрахувала, що до 2020 року кількість бізнес-транзакцій, що здійснюються в Інтернеті – бізнес-з-бізнесом чи бізнес-